

Ese de d'ove ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre ann intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diugetate de ann . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de ann . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre ann intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diugetate de ann . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopesca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., era mai sus 5 fl., intelegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Normative consistoriali

pentru preotimea din districtulu Oradanu.

I.

Nr. 524. B.

In poterea articolului 40. §. 43. alu legiloru de anulu 1868. preotimea parochiala e respundietoria pentru adevverulu documintelor, ce se poftescu dela ea spre intregirea registreloru in treab'a asentarii militari; totu-odata e detoria a da mana de ajutoriu autoritatiloru politice in tote lucrarile, ce se tienu de efectuarea recrutariei.

S'a observatu inse la locurile competinti: ca in multe locuri preotimea parochiala nu-si implinesce esactu detorintiele impuse prin provocatulu articulu de lege, si de aci urmeza multe incurcaturi, de nu se potu tiené in evidintia buna fetiorii, cari sunt supusi la asentare, nici se potu considerá totu-deun'a aceia, cari altcumu aru avé temeiu de a cere se fie interimalu scutiti de inolrare.

Scaderea cea mai notabila in partea acést'a este: ca la compunerea listei fetioriloru, cari sunt in anii detorati la asentare, preotimea nu confronta, precum aru trebui, matricul'a botezatorulu cu a mortiloru; prin urmare adeseori persone morte se inducu in lista ca vie si indetorate la asentare.

Alt'a neregularitate este aceea: ca informatiunile familiari nu se dau din partea preotimei totu-deun'a dupa formulariele prescise, ci in alte diferite forme, care nu corespundu scopului; apoi deca se si folosescu formulariele prescise, acele nu se deplinescu cumu se cade, unele date nu se insamna in rubricile loru, ér in rubric'a din urma, carea nu se tiene de preotime, se punu din partea preotimei unele observari, ce acolo de felu nu au locu.

Tote acestea si alte asemene scaderi si neregularitati, ce pe usioru se strecura in informatiunile oficiali ale preotimei, nu numai dificultéza procedur'a autoritatiloru, ce efectuescu asentarea: ci anca facu pedeci mari si fetioriloru, cari se folosescu de calea reclamatiunei.

Avendu dar consistoriulu in vedere emisulu inaltului ministeriului regio-ungaricu pentru aperarea tierii de datulu 22. Iuliu a. c. Nr. 14,990. si alu inaltului ministeriu regio-ungaricu de cultu si instructiune publica din 14. Augustu a. c. Nr. 19,285. — cu acést'a face atenta si indruméza pe intrég'a preotime parochiala din acestu districtu: ca la compunerea informatiuniloru familiare si preste-totu la estradarea documintelor, ce se ceru in treab'a asentarii, se fie cu cea mai agera bagare de séma, ca nu cumvá se intre in acele date false séu neesacte, prin care respectivulu preotu s'aru espune la greomentulu respunderii nu numai facia cu organele administratiunei publice, ci chiaru si cu superioritatea sa bisericesca, careia nu este iertatu a suferi, ca oficiulu parochialu macaru in ce parte se se manipuleze neconsentiosu.

Oradea-mare, 20. Noembre, 1872.

Mironu Romanulu, m. p.
Archimandritu si vicariu episcopescu.

II.

566. B.

O intemplare trista se face cu acést'a cunoscuta clerului si credintiosiloru nostri din tote comunele bisericesci; trista in sine, dar mai vertosu in caus'a ce o a produsu, si carea ca unu reu fórte latitu trebuie se fie pusa in vedere clerului si poporului nostru ca unu esemplu instructivu.

In 10. Iuniu a. c. in otarulu comunei Damesiu, ce se afla in protopresbiteratulu Pestesului, s'a redicatu unu vitoru mare urmaritu de tunetu, care insuffá temere in poporu, ca tiarinele voru fi batute de grandina. Preotulu localu, Lazaru Albu, in acea persvasiune nefundata: ca batererea clopoteloru folosesce pentru a se indepartá reulu elemintelor, s'a dusu in persona la biserica, si in societate cu unu poporenu a inceputu a trage intr'o parte clopotele. In acést'a operatiune, lipsita de tota bas'a rationabila, tresnetulu a lovitu sub clopote, a datu dea dreptulu in capulu preotului si trecandui priu spinare, l'a ucisu de locu.

E sciutu: ca datin'a de a se bate clopotele la apropierea furtuneloru e latita mai in tote partile acestui districtu; cei mai multi din poporu, dupa priceperea loru marginita, o urmarescu orbisiu numai ca o datina sustienuta prin acea credintia desierta: ca batererea clopoteloru indeparta furtun'a; ér altii voiescu a considerá datin'a acést'a ca unu felu de rogatiune pentru indepartarea releuru, ce provinu dela eleminte.

Inse fie ce va fi indemnu la urmarea acestei datine, — cestinulu, care are cuprindere mai lamurita despre religiune, si care macaru numai incatu-va e initiatu in cunoscintiele naturali, va sci de siguru: ca pe candu datin'a acést'a, in form'a, in care ea se urmeza, nu contine nici o specie de rogatiune séu de cultu dumnediescu: pe atunci insasi acést'a datina superstitiosa, dupa legile, de care Dumnedieu a legatu natur'a, póte in celo mai multe casuri se aiba de urnare chiaru aceea, ce s'a intemplatu la Damesiu.

Sentimentele religiose ale poporului trebuie nutrite la tota ocasiunea; dar deodata trebuie se li se deé si o directiva, ce convine cu mintea sanetosa si cu invetiaturile positive ale bisericii. Totu ce se face in contr'a acestor'a, fie facutu sub ori-ce pretestu religiosu, trece ca fruptulu credintiei desierte; nu are nici o valóre morala, ma adese-ori — bunaóra ca in casulu amintitu — se pedepesce in modulu celu mai infricosiatu.

Deci dar cu aprobarea Preasantiei Sale domnului episcopu diecesanu alu nostru, se face prin acést'a atentu clerulu si poporulu nostru la datin'a superstitiosa de a se trage séu a se bate clopotele la apropierea furtunei, ce ne amenintia cu grandina; se face atentu si i se recomanda, ma in interesulu adeveratei religiositati se si opresce apriatu: ca in casuri de acestea nici decum se nu recurga la tragerea clopoteloru, nici se suferé vre-o asemene incercare din partea nimenuia; ci mai vertosu se fie liniscitu totu insulu in provedinti'a dumnediesca, carea uneori prin feliurite certari lucra spre intarirea nostra in credintia.

Totu ce potemu face in casuri de acestea ca crestini buni este: ca cugetandu la neajunsurile nostre, tota increderea se o asiediamu in bunulu Dumnedieu, care cu preanalt'a sa intieptiune si deapururia iubire de ómeni direge sórtea ómeniloru; ér ca cetatieni ai statului se imbratisiamu acelea institute, care pentru astfelu de casuri ni intindu asigurare pentru daunele, ce le potemu avé in fructele materiali ale ostanelorlu nostre.

Cu deosebire e insarcinata preotimea parochiala: ca mai vertosu in tempulu de véra mai adeseori se deó poporului invetiatura folositoria in directiunea acestui cerculariu, si la casuri ocurinti se se folosésca de tote midilócele, spre a delaturá pentru totu-deun'a datinele superstitiose.

Oradea-mare, 20. Noembre 1872.

Mironu Romanulu, m. p.
Archimandritu si vicariu episcopescu.

III.

635. B.

Dupa articolulu 40. §. 44. alu legiloru de anulu 1868. fetiorii, cari anca nu au esitu din clas'a a treia a etatei obligate la

militia, sunt opriti dela casatoria pana candu s'eu nu sunt dechiarati prin comisiunea asentatoria de neapti (neharnici) pentru totu-deun'a a face servitie militare; s'eu in clas'a a treia a etatei obligate la militia nu sunt dispensati in modu interimalu dela servitie in militi'a regulata.

Intielesulu acestei dispusetiuni legali cu alte cuvinte e acés't'a: ca ori-care fetioru pana nu va esi din clas'a a treia a etatei obligate la militia; pana atunci numai in aceste doue intemplari se p'ote casatori, adeca: a) deca prin comisiunea asentatoria e dechiaratu pentru totu-deun'a, ca nu este aptu de servitie militari; b) deca fiindu acel'a inrolatu si aflanduse in clas'a a treia a etatei obligate la militia, capeta dimisiune interimala dela servitie in militi'a regulata.

Fatia cu acés't'a dispusetiune legala, si anume la punctulu a) de mai nainte, trebue se se faca bine deschilnire intre aceste doue, adeca: p'ote se fie cineva dechiaratu prin comisiunea asentatoria ca neaptu pentru totu-deun'a la servitie militare; in care casu acel'a d'upa astfelu de dechiarare se p'ote casatori; — dar se p'ote intempla si aceea: ca cineva, dupace a fostu inrolatu la militia, din caus'a unor defecte trupesci se fie dimisionatu prin comand'a militara; in care casu acel'a capeta dela comanda certificatu de dimisiune (Elbocsátási igazolvány. Entlassungs-Certificat.) inse pentru acea remane obligatu a stá si mai departe la asentarea anuala pe câtu tempu va fi chiamata clas'a lui, candu apoi eventualminte p'ote fi inrolatu de nou; prin urnare nu se p'ote casatori pana atunci, pana candu s'eu comisiunea asentatoria nu-lu va dechiará, ca e neaptu pentru totu-deun'a, s'eu ajungandu in clas'a a treia, nu va fi dimisionatu in modu interimalu.

Se intielege de altminte apriatu din cuvintele § lui provocatu mai susu: ca oprirea acés't'a a casatoriei tiene numai pana atunci, pana candu respectivulu nu a esitu din clas'a a treia a etatei obligate la militia; ér esindu din acés't'a, oprirea casatoriei din cause militare nu are locu.

Deórace dar s'au intemplat casuri, unde preotimea parochiala a cununatu fetiori de aceia, cari nu erau dechiarati prin comisiunea asentatoria de neapti pentru totu-deun'a, ci ca inrolati aveau numai certificatul de dimisiune dela comand'a militara, despre care se facu amintire mai susu: asia dara in urmarea emisului inaltului ministeriu regio-ungaricu pentru aperarea tierii din 26. Augustu a. c. Nr. 24,034. si alu inaltului ministeriu regio-ungaricu de cultu si instructiune publica din 24. Septembrie a. c. Nr. 23,211. se face atenta preotimea din acestu districtu: ca la casuri de cununia a fetiorilor, cari anca nu au esitu din clas'a a treia a etatei obligate la militia, se fie cu t'ota bagarca de séma la deschilnirea espusa mai susu, si numai intre marginile legii se permita cununi'a acelor'a; avendu la t'ota intemplarea a cere dela densii documintele, cu cari ori si unde se se p'ota legitimá.

Totu-odata se afla indemnatu consistoriulu a revocá in memori'a preotimei parochiale dispusetiunea din §. 46. alu legii provocate mai susu, dupa care toti aceia, cari voru fi conclueratu la incheierea vre-unei casatorie in contr'a acestoru opriri, se pedepsescu cu o mulcta banala pana la 500 florini, s'eu cu arestu pana la trei luni.

Oradea-mare, 20. Noembre, 1872.

Mironu Romanulu m. p.
Archimandritu si vicariu episcopescu.

IV.

663. Pl.

Consideranduse, ca dupa dispusetiunile statutulu organicu, exerciarea juridictionei mai in t'ote trebile curatu bisericesci, apoi in t'ote cele scolastice si episcopesci e rezervata consistoriulu eparchialu; consideranduse, ca siedintiele consistoriali nu se potu tiené fara concursulu asesoriloru consistoriali, alu caroru numeru la consistoriulu de aici e f'orte marginitu; consideranduse, ca asesorii consistoriali pana acamu necumu se aiba vre-o remuneratiune materiala pentru servitiile loru ca atari, ci nici spesele caletoriei nu li se rebonifica; consideranduse, ca pe timpulu, candu asesorii consistoriali din statulu preotiescu acurgu la siedintie, s'eu ambla in esmisiuni consistoriali, in parochie loru p'ote ocure necesitatea de unele si altele functiuni parochiali; in fine consideranduse, ca in starea acés't'a a lucruriloru fiesce-care preotu e detoriu a dá mana de ajutoriu la implinirea oficiiloru parochiali; — consistoriulu se afla indemnatu a decretá: ca in casuri, candu asesorii consistoriali de statulu preotiescu sunt indepartati de acasa s'eu la siedintie, s'eu in unele esmisiuni consistoriali, — preotii, cari se afla in locu, si cei din vecinetate, la timpuri'a insciintiare a respectiviloru

asesori sunt detori a implini gratis t'ote acele functiuni parochiali, cari intr'aceea voru ocure in parochie respectiviloru asesori consistoriali.

Oficiele protopresbiterali sunt insarcinate a publicá dispusetiunea acés't'a normativa intregi preotimi parochiali din tracturile respective spre scire si strensa acomodare.

Oradea-mare, 20. Noembre, 1872.

Mironu Romanulu. m. p.
Archimandritu si vicariu episcopescu.

PARTE NEOFICIALE.

Protocolulu

Pertractatiunei tienute in 17/28. si 17/29. Noembre 1872. din partea comisiunilor I a ambeloru delegatiuni congressuale in caus'a despartirei ierarchice a serbiloru de catra romani din comun'a mestecata *Peic'a romana* conformu invoielii incheiate la Carlovietiu cu datulu $\frac{1. \text{Iuliu}}{19. \text{Iuniu}}$ 1872.

Fiindu de facia:

Din partea comisiunei delegatiunale romane:
Protosincelulu si assesorulu consistorialu *Andrei Papp* ca conducatoriu.

Assesorulu referinte consistorialu *Petru Petroviciu* ca membru.

Din partea comisiunei delegatiunei serbe:

Protopresviterulu si assesorulu consistorialu *Georgiu Nicoliciu* din S. Nicolaulu mare ca conducatoriu.

Constantinu Sabo proprietariu din Batania ca membru.

Din partea ambeloru consistorie

ca representanti:

Moise Bocsianu assesorulu consistorialu si parochu in Curticiu.
Petru Davidoviciu parochu in Sireghu.

Din partea autoritatii politice:

Domnulu protopretore *Szantos Károly*.

1. Fiindu la timp incunosciata comun'a bisericésca prin concernint'a preotime despre esirea in faci'a locului a ambeloru comisiuni la diu'a defipta pe 15/27 a. c; — poporulu de ambele nationalitati adunandu-se in S. biseric'a si descoperindu-se prin ambii conducatori comisiunali in limb'a materna scopulu afaceri de despartire, — dupa ce i se ceti si splicá din punctu in punctu invoiel'a ambeloru delegatiuni, — la intrebarea pusa, deca a intielesu cuprinsulu acestei invoieli, —

Dechiara a fi priceputu atátu scopulu afacerii de astadi câtu si a fi intielesu cuprinsulu invoielii cestiunate.

2. La intrebarea pusa coreligionariloru serbi, deca ei ceru, respective romanu la pretensiunea de a se desparti bisericesc de catra ierarchi'a romana respective dieces'a Aradana careia suntu de facto supusi, —

Dechiara ca 'si sustienu cererea de despartire dorindu a se realisa acés'ta despartire prin o impacatiune fratiésca si ecuitabila, — spre a deveni incorporati la ierarchi'a loru nationala.

3. Credintiosii romani nutrindu asemenea dorintia de a se realisa despartirea bisericésca in celu mai fratescu si ecuitabilu modu: comisiunile provóca ambele parti, ca pentru scopulu negociatiunei si respective incercarii de impacatiune, fie-care parte adeca: atátu romanii câtu si serbii se 'si aléga diutre sine unu numeru corespundietoriu de barbati ai increderii loru, la ce —

Dupa premérs'a consultare, credinciosii romani 'si alegu 40 barbati de incredere si anume:

1. Teodoru Dragosiu.	14. Traila Chevresianu.
2. Petru Aconiu.	15. Ioanu Lonceriu.
3. Emanuilu Puta.	16. Petru Tereteanu.
4. Petru Tamasdanu.	17. Georgiu Tigu.
5. Stefanu Novacu	18. Joanu Titiriga.
6. Marcu Cruceanu.	19. Georgiu Vertaciu.
7. Nicolau Jugu.	20. Ales'a Igriasianu ten.
8. Georgiu Ponta.	21. Demetriu Tamasdanu
9. Pavelu Bodrogeanu.	22. Georgiu Cimpoiesiu.
10. Emanuilu Caracioni.	23. Georgiu Ponta Stef.
11. Mitru Jugu.	24. Teodoru Aradanu.
12. Georgiu Ponta, Margitanu.	25. Ilie Munereantiu.
13. Florea Crisianu.	26. Mihaiu Svetu.
	27. Danila Sabo.

23. Terentiu Dimitrescu
29. Joanu Moldovanu.
30. Georgiu Ghebelesiu.
31. Joanu Ardeleanu.
32. Joanu Efticiu.
33. Teodoru Petrisioru.
34. Constantinu Curea.

35. Georgiu Oradanu.
36. Arsenie Crisanu.
37. Joanu Vertaciu Aconi
38. Arsenie Barbu.
39. Georgiu Petroviciu.
40. Davidu Schiopu.

Coreligionarii serbi 'si alege 12. barbati de incredere si a nume:

1. Max'a Bachiciu.
2. Aronu Misiciu.
3. Petru Jegheratiu.
4. Efremu Petroviciu.
5. Draguthinu Viduloviciu
6. Jovanu Petroviciu.
7. Gav. Constantinoviciu
8. Stefanu Petroviciu.
9. Max'a Cradigathi.
10. Atanasie Jancoviciu.
11. Javanu Bucuroviciu.
12. Demetriu Crista.

4. Cetindu-se numele acestora barbati de incredere popoului adunatu si intrebandu-se acest'a deca este multiamitu cu alegerea acestor'a, séu nucumv'a ar avé vre o esceptiune, —

Atátu romanii cátu serbii in unanimitate dechiara a fi deplinu multiamiti cu acesti barbati de incredere si cá nu au nici o esceptiune.

5. Fiindu tempulu inaintatu, ambele comisiuni pottescu pre barbati de incredere, ca pana dupa médiadi se se coadune si contielega la olalta — intre sine — despre nrulu sufleteloru esistinte de ambele nationalitati pre cumu si despre valórea averii bisericesci, parochiale si scolarie miscatórie si nemiscatórie ce are se deservésca, de basa despartirei respective impacatiunei.

Barbati de incredere de natiunalitate romana descopere comisiunei: cá cu privire la nrulu poporatiunei de ambele nationalitati dupa conscriptiunea facuta in dilele aceste a constatatu. cumca in Pecic'a rom. se afla:

a) romani	—	—	5102	suflete
b) serbi	—	—	244	suflete

de totu. 5346 suflete

Dar' fiind-cá in urm'a contielegerii cu fratii serbi cari reclama unu numeru mai mare de suflete, s'a lamuritu: cá diferinti'a subversédia in ambele parti, — romanii pentru de a nu se alterá scopulu impacatiunei reciproce, se invoiescu si la aceea ca se se acceptedie nrulu rotundu de 300 suflete serbi; éra cu privire la averea bisericesca si scolaria — carea ambele parti o dechiara de comuna, — numai mane vor fi in stare a se enuncia.

Continuarea in 16/28 Noemvre 1872.

6. Infacisiandu-se ambele comisiuni delegatiunale insocite de Spectatulu domnu protopretore Szentes Károly ca esmisulu din partea autoritatii politice, —

Se constata: cá barbati de incredere ai ambeloru nationalitati sunt presinti in numeru deplinu.

7. Cetindu-se protocólu pertractatiunei de ieri si neavendu nici o parte vre o esceptiune, romanii in necsu cu nrulu sufleteloru descoperu: cumca averea bisericesca, parochiala si scolaria miscatória si nemiscatória considerata de comuna sta din urmátóriele, a careia valóre dupa cea mai curata consciintia crestinesca au estimat'o astfelu:

A) nemiscatórie:

1. Edificiulu bisericeii cu tóte apartenintiele si utensiliile in valóre de	12,000 fl.
2. Edificiulu scólei centrale in valóre de	3,000 fl.
3. Altu edificiu scolaru in valóre de	3,000 fl.
4. Alu treielea edificiu nou de scóla in valóre de	6,000 fl.
5. Trei sessiuni parochiale a) 6,000 fl. valóre de	18,000 fl.
6. Pamentu bisericescu din diumetate sessiune in valóre de	2,500 fl.

B) miscatórie:

1. Bani bisericesci clocati pe langa obligatiuni private	7,100 fl.
2. Capitalulu fundatiunei scolarie in suma de	2,200 fl.
Asidare clocatu in obligatiuni. — Asiadara valórea intregi averi comune bisericesci, parochiale si scolare consta din	53,800 fl.
Alta avere proprie eschisiva romanii dechiara a nu avé.	

(Va urmá.)

Romani'a.

In cuventulu de tronu, cu care s'au deschisu corpurile legiuitórie la 15. novembre, gasimu urmatoriulu pasu:

Biserice'a si scóla'a sunt cea mai inalta preocupare a nóstra a tuturor'a. Religiunea, acésta legatura sublima a omului cu Dumnezeu, acésta temelie statornica a familiei si a moralei, acésta perpetua mangaere a dureriloru lumei, este in acel'a-si timpu

pavéz'a in contra careia s'au infrántu tóte lovirele ce s'au cercatu a se dá nationalitatii nóstre. Sunt convinsu dára, Domniloru, cá veti grabi a desbata si a votá legea privitória la alegerea Mitropolitiloru si a Episcopiloru si la instituirea Sinodului bisericeii. Asemenea veti luá in desbatare legea instructiunei publice si veti pune guvernulu in stare se dee junimei invetiatori luminati éra tierii se-i asigure o viitória generatiune inspirata de sentimentulu binelui si alu detorintiei.

VARIETATI.

= *Concursu.* La institutul teologicu gr. or. slavéun din Zará dóue catedre professorali au devenitu vacante, si a nume un'a pentru propunerea: caticheticeii, pedagogiei, limbei grece si a celei slavene bisericesci, éra cea lalta pentru propunerea: teologiei dogmatice si morale, si a homileticeii; ambele catedre sunt incepiate cáte cu unu salariu anualu de 840. fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vre un'a din aceste catedre, sunt avisati, pana la 8 Decemvre st. v. a. c. a susterne recoursele lor, dreptmaritoriu Episcopu in Zará, avendu acele a fi provediute cu atestatu de botezu, cu testimoniulu de maturitate, si despre absolvirea sciinteloru teologice la cutare institutu teologicu gr. or. apoi cu atestu despre porterea loru morala si politica.

Esaminarea concurentiloru se va face in limb'a serbésca, si se va tiené la 23. Decemvre st. n. a. c. in localitatile institutulu teologicu din Zará.

= *Comisiunea anchetariu pentru carti de scóla* a mai capetata dóe opuri de la Ioanu Tuducescu asosoru consistoriale si invetiatori in Lipova, anume Istori'a Romaniloru si Istori'a naturala.

= *Pana unde au ajunsu magiarismele in limb'a romana* Scrietorii nostri din coci de Carpati se tanguescu cá opurile loru n'au trecere la fratii de din colo. Inse de pre stilulu fratiloru nostri din Romani'a se vede a dese cá ei cetescu opurile cu magiarisme si germanisme ale scrietoriloru nostri de aici, séu cá insisi barbati de litere de aici, trecendu din colo, ducu cu sine strainisme. Asia cetimu in cuventulu de tronu urmatoriulu pasu: „Daca, pre langa tóte acestea si pe langa votarea bugeteloru ce vi se vor presintá, veti resolvá, Dloru senatori si Dloru deputati in acésta sesiune, si cestiuenea creditulu fonciarú . . .” — Va se dica, o cauza se se desbata si se se voteze pre langa alt'a. Acésta frasa magiara, nu este bine se se incetatenésca in limb'a romanésca, mai vertosu cá e si in contr'a logiceii, de óra ce, candu s'ar desbata o cauza pre langa alt'a, atunci s'ar desbata dóe cause de odata, si candu se desbata dóe, delocu se nasce desordine si confusiune de nu se póte decide despre nici un'a. Alta este casulu, candu cestiuenele se involvu.

= „*Amiculu poporulu*”, *Calendariu pe anulu 1873 (alu XIII.)* a esitu din tipariu dilele aceste si se afla de vendiare la editoriuulu seu *Visarionu Romanu* in Sibiiu, cáru sunt a se adresá tóte scrisorile de procurare. Contiene:

A. In partea calindariului: Prelänge dilele anului si multe alte insemnari usitate in col'a rosia, „Amiculu poporulu” mai aduce ceea ce nu se gasesce in alti calindariu, adeca la fiecare luna „calendaru istoricu”, „calendaru agronomicu” si „semnele de timpu”, cari dupa legile naturei si dupa esperiintie de seculi sunt adeveratele prevestitóre ale tempului. „Calendariuu agronomicu” e inavutitu, contienendu acum de dóue-ori atátu materialu cátu anulu trecut. S'au mai adausu apoi acestei parti urmátórele materie nóue: calindariulu v'reiloru, cursulu cáiloru ferate dupa tóta estinderea acestor'a in partile locuite de romani: tabele de monte tuturoru tieriloru, si altele.

B. In partea instructiva: Continuarea istoriei Ardealulu cu privire la Romani. — Continuarea istoriei inventiuniloru. — Institutulu nostru de creditu si economii „Albina”. — Davidu baronu Ursu de Margineni, cu portretu. — Stuparitul, cu ilustratiuni. — Ce insusiri se aiba barbatulu si muierea, ca se li mérga bine? — Poesii, sentintie, notitie economice si folositorie. — Umoristicu: Gelea ne mai aulita a unci veduve. — Uade-a tunatu de v'a aflatu? Tiganulu, betivii, etc. etc.

Conditiuunile de vendiare sunt:

Pretiuulu de bolta alu unui esemplaru e 50 cr.; cu tramitere francata prin posta 56 cr.

10 esemplare costa 4 fl. 50 cr.;

25 „ „ 10 „ — „

50 „ „ 18 „ 50 „

100 „ „ 35 „ — „

Comandarile se potu face prin epistóle, prin assemnate postale de bani, prin avise postali.

Esemplarie de vendutu sunt depuse si la Redactiunea „Luminei”.

* *Alegerea de invetiatoriu in comun'a Curticiu.* Avendu norocire a fi la alegerea de invetiatoriu, carea s'au efectuit in 19. nov. a. c. st. v. in comun'a Curticiu, cu bucuria vinu a relatá cã poporul din Curticiu este insuflatu de spiritulu constitutionalu alu secului, de órace la alegere s'a prezentatu in numeru fõrte frumosu. Inse precum la cele mai multe alegeri asia si la acést'a au fostu partide. Partid'a care la alegere fu in minoritate, dara in comuna este impozanta, pe bas'a mai multoru argumente nê-resturnavere voiesce a cere alegere nõua. Nu potu se retacu a nu aduce la cunoscintia, cã amu auditu pre multi tanguindu-se, cã Rss. D. Moise Bocsianu indepartatu de a casa in causa delegationale si venindu nõmai in presér'a alegerii, nu au potutu dá svatu ómeniloru despre alegere; de unde amu dedusu cã Curticienii stiméza pre conducatoriulu loru celu bunu intru atát'a in cãtu numai la indemnulu DSale suntu plecati spre ceva lucrare. De ar dá bunulu Ddiu ca totu poporul nostru se asculte de conducatorii sei cei buni.

In fine am se observu unoru domni invetiatori, cari au fostu la alegere, in cãtu se atinge de particulari, cã fõrte reu facu cantandu: „sante ferice, sante puternice, sante nemuritoriule, indura-te spre noi“ si altele ca aceste; cantaretii nostri sunt cu multu mai stimati naintea poporului, déca vor tiénê cuvintele cele ce sunt scrise in cartile bisericesci, mai alesu unii ca aceia se nu le schimbe, cari nu le pricepu, cãci numai le schimosescu.

Ioanu Ciora, candid. de preotu.

CONCURSU.

Pentru vacant'a parochia *Ciungani.* — indiestrata cu emolumintele anuali: birulu si stõlele indatinate dela 80 de case.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati recuresurile loru prevediute cu documintele necesarie si adresate comitetulu parochialu pana in 9 Decembre a. c. a le trimite Dlui protopresviteru tractualu Ioanu Groza in Halmagiu, — avendu apoi alegerea a se tiénê in 10. Decembre.

Ciungani 12 noemvre 1872.

Comitetulu parochialu cu invoierea mea
Ioanu Groza
protopres.

1—3

2—3

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din *Ternova.* protopres. Siriei — Világos — statatoria din 160 de case — pe langa unu venitulu anualu de: una sesiune de pamentu aratoriu, biru si stõlele indatinate.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia, — recuresurile loru prevediute cu testimoniulu despre absolvirea Teologiei si de calificatiune, si adresate comitetulu parochialu, — pana in 10. decemvre a. c. st. vechiu, in care di se-va tiénê si alegerea, — le vor trimite oficiolatululu protopresviteralu in Siria — Világos — preotii recurenti inse vor avé preferintia, — alesulu va fi indetoratu, pana la anulu reposarii preotulu, pe a caruia parochie se escrie concursu, a dá diumetate din tóte veniturile parochiale veduvei preotese si orfaniloru.

Ternova 16. noemvre 1872.

cu scirea mea:

Comitetulu parochialu gr. or.

Nicolau Beldea m. p.

ad. prtp. parolu si asesoru consistorialu in Siria.

Concursu

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comuna *Gurbediu*, in inspectoratululu Tincei, Protopresbiteratululu Oradiei Mari; emolumintele sunt: 110 fl. 24 cubule de bucate, 8 orgii de lemne, 6 jugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu cu gradina, si venitulu din cantoratu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimite recuresurile instruite: cu testimoniulu despre absolvirea cursulu pedagogicu cu succesu bunu, testimoniulu de calificatiune, si testimoniulu despre purtarea morala, — la subscrisulu insp. cer. de scõle, pana in 6. Decembre st. v. a. c. in care se va tiénê si alegerea.

Rãpa (: p. u. Tenke;) 12 Noembre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Nicolau Boitiu m. p.

Insp. cercualu de scõle

2—3

Concursu.

1—2

Prin resemnatiunea lui Ambrosiu Marchisiu, protopresviteratululu Popmezeului au devenitu vacantu: deci pentru deplinirea postulu amintitu se escrie concursu. — Dotatiunea e urmatori'a: tacsu pentru licentie de cununia 2 fl. éra biru de la fiesce care parochia 2 fl. 10 cr.

Recurentii au a produce testimoniulu cã au absolvatu celu putienu 8 clase gimnasiali si sunt bine meritati pe terenulu bisericescu si scolasticu.

Recuresurile adresate catra sinodu au a fi tramise la comisariulu consistorialu Georgiu Vasileviciu protop. Beiusiului pana la 20. dec. éra alegerea se va tiénê in Papmezeu la 27. Dec. a. c. st. v.

R a b a g a n i 25. noev. 1872.

Comitetulu protopresviteralu in contielegere cu
Georgiu Vasileviciu
protop. Beiusiului ca comisariu consistorialu.

Mi ieu permissiunea a incunoscentiã pre rever. preotime cumca depositulu meu de panuri este totu-de-una prevediutu cu cele mai bune

materie de reverendi,

BRÊNE

scl. scl. scl. in tóte colorile si

cu pretiurile cele mai estine.

Deci rogu pre dd. cumperatori se me onoreze in casu de trebuintia.

Aradu in decembre 1872.

Cu stima:

„L. Schäffer.“

piat'a principala Nr. 37, localitatea in curto.

P. S.

Comissiunile din provincie se efectuescu totu-de-un'a cu promptitudine, si la dorintia se trimitu bucurosu mustre si consemnari de pretiuri.

Casse de bani, de carti si de documinte,

secure in contr'a focului si a spargerii, gatite de

Federicu Wiese in Viena,

sunt in depositu de marimi felurite la

L. Schäffer,

In Aradu, piat'a principala Nr. 37. in localitatea de curto,

unde casse de acestea sunt de vendutu cu conditiunile si pretiurile cele mai estine. La dorintia se trimitu franco consemnari de pretiuri.

RESPUNSURI:

Rss. D. G. Vasileviciu: Din chili'a acea mi se spuse cã a scrisu de doue ori ca se trimita,